

Ugeskrift Norske Landmænd, udgivet af J. Schröder.

N 24.

Löverdagen den 12te Juni 1858.

Zden Marg.

Indhold.
Agervandingen i Gudbrandsdalen. — Inden- og udenlandske Efterretninger.

Agervandingen i Gudbrandsdalen.
Af Jensenius.

Agervandingen i Gudbrandsdalen er saa gammel, at Ingen veed at berette, naar den er blevet indført. Denne Kultur er i hot Grad af Vigighed for det District hvor den især har sit Hjem og i det Hele af Interesse. Jeg skal derfor soge at give en nogenlunde fuldstændig Beskrivelse og Belysning af den.

Det er i Lom Præstegjeld denne Kultur har haaret sin største Fuldkommenhed, og det er derfor Agervandingen i Lom, der vil blive Øjenstand for den efterfolgende Skildring.

Gorend jeg omhandler selve Vandingen, maa jeg forudsætte nogle Oplysninger om de eiendommelige Beirlags- og Jordbunds-Forholde i dette Præstegjeld. Luftens er, som en Folge af at Dalen paa alle Sider er omgivet af høje, viststrakte, stoglose, nogene Fjelde, i en markelig Grad tor næsten under den hele Sommer, stundom falder næsten ikke en Regndraabe fra Baaraannen og flere Maaneder ind paa Sommeren; og denne Luftens Torhed er i det sidste halve Aarhundrede tiltaget. Gamle Folk i Bygden paastaa med Bestemthed, at Ageren nu trønger meget mere Vand end i fordums Dage. Dette Forhold har utvivlsomt for en stor Del sin Grund i, at Stovene i Omgivelserne, især paa Fjeldene i Nord for Dalen, ere blevne borthuggede. Skarpt torrende Vinde herske jevnlig om Baaren og Forsommeren, og det er naturlig vindene fra Norden til Østen, der have denne Bestaffenhed. vindene blive ikke sjeldent i hot Grad hæftige og voldsomme, saa at de føre med sig Sandkorn af den Storrelse, at vinduesruder sonderlaaes i Bygningerne. Naar saadanne Vinde indtraeve hentimod den Tid Sedden skal skæres, paa et hornet i Mængde af de modnende Agre. Jordsmønnet i Dalen er vel forskelligt, men i Almindelighed af meget los Bestaffenhed. Da jeg en Dag paa en frugtbar Ager vilde prove Plougdybden ved at fiske min Stok ned i Jorden, blev jeg ikke lidet forundret over, at jeg uden synderlig Mæle kunde borte

Stokken ned i dens hele Længde. Jordens bestaaer paa sine Steder hovedsagelig af og indeholder næsten overalt en Mængde fine Blade, her kaldet Blinder, der er Produktet af hensauldrede Glimmer, Clorit og Talk-Skifer. Da Glimmeren er rig paa Kali, og noget Kali sædvanlig ledsager Talken, er Jordens, shont ikke synderlig muldholdig, dog at betragte som god i kemiisk Henseende; thi de smuldrede Mineraller, som den indeholder, indeslutter i sig en tilstrækkelig Mængde af de til Frugbarhed saa Væsentlige alkaliske Stoffer, naar fun de oplosende Agentier, blandt hvilke Fugtighed er en af de vigtigste, virke kraftigen og uden Standsning. At disse Stoffer ere tilstede i temmelig rigelig Mængde, tor man maaest ogsaa slutte deraf, at Jordens synes ret gunstig for Belgplanter, der, som bekjendt, høre till Kali-Kaliværterne. Astragalus alpina vører overalt i stor Mængde, den vilde Klover trives ogsaa ret vel, og Erter vore frødig.

Paa flere Steder viser Jordens sig meget rig paa Salte. Det er, efter paalidelige Mændes Opgivende, her ingenlunde sjeldent, at Ageren efter nogen Tids varmt Beirlige, ganske overtrukkes med en Skorpe af (nest saltpetersure) Salte. Dette skal t. Ex. i markelig Grad være tilfældet i Gaardsrummet paa Loms Præstegaard. Paa nogle Gaarde i Skeager, det nordlige Annex til Lom, er man endog i Frygt for, at Jordens skal have forvirret af disse Salte, hvorför man om Høsten, efterat Grøden er fort af Ageren, sætter Bandet ud over den for, som man kalder det, at „trække Jordens ud.“ Jordens mekaniske Bestaffenhed er derimod, under den her hersende Sommervirke, i hot Grad ugunstig, saa at Agerdyrking næsten vilde være umulig, dersom ei Vandingen traadte til. Jordens oven omtalte Losshed gjør, at den ikke er i stand til at bevare den modtagne Fugtighed; Vinterraamen vil snart være forsøvnd, og den Smule Regn, der falder, vil ligefedes hastig torres bort igjen. Formedest en anden eiendommelig Egenskab hos denne Jord, er den ogsaa kun vanværlig i stand til at modtage den nedfaldende Væde. De Glimmerblade (Blinder), som den indeholder i Mængde, have nemlig den egne Bestaffenhed, lig fedtartede Legemer, at sky Bandet; en noget sterkt faldende Regn vil derfor fun i ringe Grad komme Jordens tilgode; den løber for storstedelen oven af, uden at bløde den. Jordens er paa flere Steder i en markelig Grad

oplost i sine Dele, saa at Stovet som Binden bortfører fra Agerne, finder sin Bei ind i Husene igjennem de mindste Sprekker og Nabninger og legger sig i et tykt Lag paa Begge og Møbler. De heftige Vinde, som jeg ovenfor har omtalt ofte hørte, fore denne fine Jord bort med sig i store Masser. Indtraffer saadan stærk Wind strax efter Saanningen, kan Kornet ofte komme til at ligge aldeles blottet.

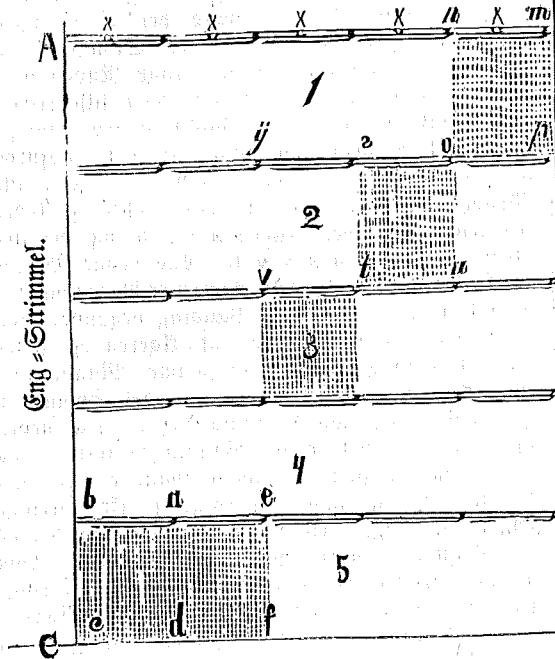
Efterat jeg i Ovenstaende har meddelt nogle Hovedtrek af Egnens physiske Forholde, kommer jeg nu til at omhandle selve Vandingen. En næsten uundværlig Vætingelse for at Vandingen skal kunne foregaae og give noget godt Resultat er, at Ageren har en ikke ganske ringe Heldning. Et Ageren aldeles flad eller har dog kun en ubetydelig Heldning, vil det let see, at Jorden faaer formegent Vand. Derfor ser man ofte paa saadanne Steder en svag og sygelig Vært af Kornet, der staar kvalt af Ugræs, og det uagtet her ofte er den frugtbareste Jord. Det lod sig jo rigtignok gjøre at skaffe det tilstrækkelige Fald for Bandet ved at ploje Jorden sammen i smalle, i Midten stærkt opbøjede Teige, og træffe Vandingsrenden langs henad deres Ryg; men denne Methode har jeg ikke seet anvendt i Lom. Den allerstørste del af Agerne har imidlertid fra Naturens Haand erholdt den tilstrækkelige Heldning; thi de ligge i Regelen paa Hjeldenes temmelig stærkt straanende Sider. Naar Jorden beredes om Vaaren til Sædens Modtagelse, gør man sig Flid for at faa Ageren saa slet og jeyn paa Overfladen som muligt, og benytter sig i dette Viemed af en lidet Træspade, hvormed man sletter Jorden efter at den er kjort med Plougen. Den sædvanlige Saatid er fra Begyndelsen af Mai til sidste Uge af denne Maaned, og Vaaraannen stræber man at faa i Gang saa tidlig stee kan. Vandingen derimod vogter man sig meget for at begynde forstidlig — i Regelen ikke for Midten af Juni; — thi Erfaringen har noftsom lært det, at om man begynder hermed, for Bandet og Jorden er blevet opvarmet, da høster man kun Ugræs og ikke Korn. Det er derfor ligesom Enhver er rød for at være den Forste till at vande, og naar en Enkelt begynder, seer man gjerne erfarene ældre Mænd ryste paa Hovedet med betenkelige Miner. Om Jorden er aldrig saa tor, saa det udsaaede Korn fattes den absolut fornødne Tugtighed till at kunne spire, saa faar Ageren dog ikke Vand for den rette Tid er kommen. Erfaring har desuden lært, at om man vilde vande tidligere, faar man ikke Kornet till at groe; man kan vande og vande og dog ikke faa en Spire frem; Jorden vil, som man kalder det, „ikke lystre Vandet.“ Men træffer det da, at der kommer en mild Regn, da skyder Sæden hastig frem; et Bevis paa, at det var Warne der fatedes. Agerne i Lom have, i Midten af Juni Maaned, for Vandingen begynder, ikke sjeldent et højt besynderligt og bedroveligt Udseende. Paa nogle Stykker, hvor Tugtigheden har holdt sig bedre, kan Kornplanterne være 3 à 4" lange og staae tæt og vakkert, medens der paa den øvrige Del af Ageren næsten ikke er en

Spire at see. Men, sjont Komværingen just ikke liser dette, volder det ham dog ikke heller nogen alvorlig Bekymring. „Naar den Tid kommer, at Ageren kan gives Vand — siger han — saa kommer Sæden nok frem og siden vorer den fort.“

Kun i det Tilfælde, at Sommeren blev holdt, vilde opstaar den Ulempe, at dette seent spirede Korn ci naaede Modenhed. Der er dog et Tilfælde, i hvilket man afgiver fra Regelen, og vander for den egentlig rette Tid, nemlig naar om Vaaren en Frostnat har stadt den unge Sæd. Da giver man Ageren vieblitkelig Vand og lægger derved fuldkommen den foraarssagede Skade.

Hr. Proprietær, Student Stromso, der i 11 Åar drev Jordbrug i Lom, — en Mand om hvis Dygtighed Komværingen taler med megen Respect, og af hvem jeg har modtaget mange interessante Oplysninger om Loms Jordbrug — har fortalt mig, at det er oftere hændet, at Kornspirene samme Vaar flere Gange efter hinanden er froset ganske bort og har efter fort Tid skudt lige frødig frem igjen.

Omtrent i Midten af Juni Maaned begynder altsaa i Regelen Vandingen. Bandet, som hertil benyttes, maa ofte føres en meget lang Bei; ja man har Vandledninger paa flere Miles længde. Disse Vandledninger ere gravede i Jorden. At føre Bandet i lange Strekninger i Trærender (Stokkerender) vilde blive altfor kostbart, især i Lom, hvor man har lidet Skov og saa langt tilstogs. Paa selve Ageren benyttes dog nu allevegne Trærender til Bandets Transport, medens man i fordums Tid ogsaa her førte Bandet i gravede Rønder. Den Omstændighed at Bandet ledes lange Strekninger, forøger naturligvis betydeligt Omkostningerne ved Vandingen, men medfører dog den Fordeel, at Bandet under dets lange Lov opvarmes en Deel, saa det ikke er saa koldt, naar det kommer frem til Ageren. For bedre at anfæliggjøre Vandingens Udførelse, skal jeg tage nedenstaende Tegning til Hjelp. A B C D være en Ager, beliggende paa en Straaning; den har sit hovedsagelige Fald fra B til D og fra A til C. Efterat Sæden er lagt, trækkes Turer, hvilke faldes Basfuror (Basfuror), der løbe i omrent lige Afstand fra hverandre og paatvørs hen over Straanningen, dog saaledes, at de faa lidt Fald. Ved disse Basfuror deles Ageren i Bede af 5—10 à 12 Alens Bredde; et saadan imellem wende Basfuror liggende Bed kaldes „en Terra.“ E er en Trærende, sammensat af flere Stykker, saa at den er let flytbar, i hvilken Bandet føres til Basfurerne. Langs med Siden A C af Ageren løber en Strimmel Eng, som modtager det fra Ageren afrindende overslodige Vand og derved selv frugtbargjores; ogsaa nedenfor Ageren ved Joden af Straanningen har man ofte et Stykke Eng. Vandingen udføres paa tvende Maader: nemlig med Skoværing og Udstikning. Ved den første fastes Bandet ud over Ageren, ved den sidste bringes det til at udgyde sig fra Basfuren og flyde sagtne ned over Ageren i en joen Strom. Den sidste Vandingsmaade kalder man Rænding eller at rænde Ageren. Den første



Num. Figuren er, som det vel sees, ikke tegnet efter Naturen, men matematisk. Basfurene ere ikke i Naturen, som her paa Tegningen, snorlige eller i nogetlig lige Afstand fra hver andre; men Retning og Afstand er lempet efter Terratinuet.

Banding skeer sædvanlig ved den saakaldte Skætning. I Basfuren gjores fra Sted til Sted et lille rundt kun lidet dybt Hul (paa Tegningen antydet ved Bogstav x), hvori Bandet, som ledes ind i Furen, kan samle sig, og hvorfra det da ved Hjælp af en smal Skoel med et temmelig langt Skæft, der faldes Sjælt-Reko, fastes ud over Ageren. Denne Skætning fordrer et eget Haandlag; Bandet skal, idet det fastes i veiret, med det samme spredes vel (paa lignende Vis som Røret fastes paa Raaven), paa det at det maa falde ned paa Jordens, splittet i Dragber ligesom en Regn. I modsat Hald vilde det ei trække ned i Jorden, men skyde sig hen over den. Man skytter ikke meget Vand over Føreran paa en Gang, men gaaer den hellere flere Gange over, for at Bandet kan faae vel Tid at trække ned i Jorden. Skætningen er især nødvendig, hvor Jorden er meget fin og har en temmelig sterk Strauning. Dersom man her strax begyndte Bandingen ved at lade Bandet fra Basfuren flyde ned over Føreran, vilde Folgen blive den, at det blot skjod sig hen over Ageren uden at trække ned i den og derhos i den lette løse fine Jord står sig en Mængde Smaarender istedelsfor jævnt at flyde hen over Jorden. Skættes derimod først, da blive Jordpartiklerne ved Fugtigheden sammenbundne, og Jorden faar saaledes paa Overfladen mere Sammenhæng og Fasthed. Paa Agre med lidet Hald og grovere Jord er Skætning ikke absolut foruden; her kan man strax iværksætte Bandingen

ved Udstikning, naar man kun er tilbørlig forsigtig med at Jorden ikke faar formeget Vand.

Er Ageren ved Skætningen blevet forberedet, eller maaske, som jeg nævnte, i visse Tilfælde uden saadan stiftet dertil, udføres Bandingen paa den anden ovennevnte Maade, den saakaldte Udstikning, og foregaer da siden under hele Sommeren paa denne Maade. Den første Gang Udstikning skeer, er den vanstelligste, og bliver Bandingen ei denne Gang udført med stor Omhu og Notagtighed, vil den skee fuldkommen under den hele efterfølgende Sommer. Udstikningen iværksættes paa følgende Maade:

Man begynder ved Agerens nedre Ende og vander, som man falder det, "fra neden opad." Bandet tages ind i den nederst liggende Basfur og løber ud imod Enden af den. Et lille Stykke fra Enden (kanse omrent 5 à 8 Alen), gjores ved Furen hvad man falder: "et Styng"; det vil sige: man tager med Sjælt-Rekoen en Skuffe Jord fra den nedre Kant af Furen og lægger midt i denne; derved opdammes Basfuren, og der er i den øvre Kant af Føreran dannet et lidet Udstik, hvorigjennem Bandet kan flyde ud af Furen og ind i en fin Rænde, som man med Sjælt-Rekoen udstikker i den øvre Rand af Føreran langs med den nedre Kant af Furen. Dette Udstik og denne Rænde er det som kaldes "et Styng" eller Sting, og fra dette kan nu Bandet udbrede sig over den Del af Føreran, som er betegnet med a b c d.

Men Ageren blev i Baaraannen kun slettet efter Diemaal, og det er saaledes ikke at vente, at den kan være saa notagtig planeret, at Bandet jævnt og ligeligt vil glide ned over den. Dette er dog aldeles nødvendigt, om Bandingen skal blive ret frugtbringende. Ageren maa derfor fuldkommen planeres. Denne fuldstændige Planering skeer nu ved den saakaldte "Trækning." Naar Arbeideren har faaet Bandet ind i den lille Rænde og det fra Bredden af denne rinder ned over Føreran, gaaer han paa denne og træder Jorden ned, hvor den danner Høininger og Ujevnheder, som Bandet ikke flyder over, men maa gaae udenom. Paa denne Maade faaer han, ved Hjælp af sine tykbundede Sko, sin Gods Kraft og sit Egens Tynde, Førerans Overflade fuldkommen planeret, saa at Bandet ligeligt overalt glider ned over den, og ingen Plante kommer til at savne deits forfriskende og frugtbargjorende Kraft. Naar Arbeideren paa denne Maade har faaet planeret og overslydt Ruden a b c d (see Tegningen), gaaer han et lidet Stykke op i Basfuren til e og gør atter her et Styng ligesom ved a og saaledes at den lille Rænde drages i Retning henimod det forrige Styng og overslyder fra dette Ruden s a d f, og fortsætter saaledes til han har faaet trækket og vandet hele Føreran 5. Naar han er færdig med denne, iværksætter han selv-

samme Operation med Føreran 4, 3, 2, 1. Der er dog herunder en Ting han maa have sin Opmærksomhed henvendt paa, nemlig dette: at ei de nederst liggende Førerar skal faae formeget Vand derved, at det Vand, der har flydt over de ovenfor liggende, det saakaldte „Bagvand“ begiver sig ned over dem; thi dette kunde blive til stor Skade. Ageren taaler nemlig paa den Aars tid ikke meget Vand. Arbeideren maa dersor jævnlig med sin Reko prøve, hvor dybt Jorden er blevet blodt, og, naar han seer, at en Føra ikke taaler mere, maa han, hvis Bagvand samler sig i Basfuren over den, aabne Basfuren og lufte Styngene, for at det igjennem denne kan begive sig ud af Ageren. Det er en Regel, at man ved denne første Banding ikke maa arbeide med formeget Vand, men kun bruge en siden Vandstrom. Ageren formaaer ikke at tage hurtig sinod Bandet, og skal Arbeideren udføre Trækningen tilborlig, maa han ikke have formeget Vand at styre. Man ressicerer da isheller saa let Skade af Bagvandet. Kun i det Tilfælde at Ageren har ganste lidet Hald, kan det være rigtigt at tage en sterkere Vandstrom, for at Bandet kan have Magt til at bevæge sig frem over den, og Jorden ikke i Førans øvre, Basfuren nærmest liggende Deel skal blodes for sterkt. — For den som forstegang er Diensdine til den her besvorne Trækning, frembyder den tilvisse et ganste besynderligt Skue; thi man maa ikke tro, at Arbeideren med omhyggelig Barsomhed, saavidt muligt, søger at undgaa at træde paa de unge Planter; Nei, uden Skaansel sætter han sin jernbeslagne God paa dem og nedtræder Alt, hvad der hæver sig over Linien af den nedflydende Vandstrom. Ageren seer dersor jævnlig efter denne Operation helt mishandlet ud; — men dette Udsende forandrer snart. Planterne rese sig snart igjen, og Ageren faaer saafremt Barne ikke udebliver, en mærkværdig kraftig og rig Vært. Kommeringen har dersor ingen Betenkelskab ved med al mulig Grundighed at trække sin Åger, hvad enten Kornspiren nys er brudt frem af Jorden, eller Planterne ere alt temmelig store og have faaet en Bust af Blade. Der maa endnu gjores opmærksom paa, at Agerens Plane-ring ikke er den eneste Virkning af Trækningen. Den har endnu en anden overmaade gavnlig Virkning: den løse lette Jord erholder herved en Fasthed og Sammenhæng, som den vankelig paa nogen anden Maade gives, hvorefter den bliver i stand til bedre at bevare den meddelte Væde under Sommerens Hede og Tørke.

Men netop paa Grund af denne her paapagede mekaniske Virkning af Trækningen, passer denne Operation ikke paa lerede Jorder; her har den viist sig mindre gavnlig.

Som jeg ovenfor bemærkede, afhænger saa meget af, at den første Udstikning udføres med stor Omhu og Noiagtighed; er den blevet vel udført, gaaer Bandingen siden let og fuldkomment. Den næste Gang der vandes, begynder man ved Agerens øvre Ende og vander „fra oven nedab.“ Man begynder saaledes paa Føreran 1 ved Stynget m. (Sce Legningen) og overslyder Ruden m

n o p. Det Vand som har gaaet over denne Ruden uden at opsiges, opfanges i Basfuren nedenfor Føreran imellem Styngene p og o, gaaer ind i den lille Rænde ved Stynget o og flyder nedover Ruden o s t u; — hvad her ei opsiges, gaaer ind i den lille Rænde ved Stynget t og flyder over Ruden t v z u. Naar Ruden m n o p paa den øverste Føra har faaet tilstrækkelig Vand,aabner Arbeideren Basfuren ved Stynget m, saaat Bandet kan gaae videre i Basfuren hen til Stynget n, hvor det løber ind i den lille Rænde, som er trukket fra dette Udstik og flyder fra denne ned over Ruden n r s o og derefter videre over Ruden s y v t. Paa denne Maade fortsetter man indtil hele Ageren er blevet vandet. Ved den følgende (3de) Banding begynder man igjen ved den nedre Ende af Ageren og gaaer fra neden opad, ganske paa samme Maade som første Gang. Saaledes fortgaer det Sommeren igjennem, idet man vedvis vander fra neden opad og fra oven nedad. Bandingen udføres paa Potetesageren paa selv samme Maade som paa Kornagern, og man kan folgelig ikke foretage nogen Hypning, men Poteterne maa holdes rene vedugning. Potetesdyrkningen er isprigt i Kom af underordnet Betydning; den steer fun i ringe Udstrekning og der gjødsles et til denne Vært.

I Ovenslaaende har jeg forsøgt at give en Fremstilling af Agervandingens tekniske Udførelse. Jeg maae imidlertid bemærke, at den ei altid steer nojlæggt i den her angivne Form. Det er saaledes ofte at man lader Bandet udgyde sig over Føreran fra selve Basfuren og ikke benytter sig af de omstalte smaa Rænder i den øvre Kant af Føreran. Jeg skal nu fremstille nogle almindelige Regler og Bemærkninger betreffende Bandingens Udførelse.

1. Den første og fornemste Regel er, som alt i det Ovenslaaende nævnt, at man ikke begynner Bandingen før Vand og Jord er blevet opvarmet, selv om den maatte opsettes til Slutningen af Juni Maaned.
2. Det er af Wigtlighed, at Ageren altid vandes jævt, saa at dens Overflade overalt bliver ligeltig vædet. Arbeideren maa dersor under Bandingens Udførelse have Opmærksomheden vel henvendt herpaa og slittig med sin Reko prøve, hvor dybt Jorden er blevet blodt. Som tidligere nævnt, beror Muligheden af at kunne vande Ageren jævt i væsentlig Grad paa, at den første Udstikning steer med stor Omhyggelighed.
3. Paa Agre med stor Holdning og sin Jord bor Bandingen stee med en mindre Vandmasse, men Overflydningen vare i længere Tid. Da saadanne Agre fun langsomt sage imod Bandet, vilde det stee, om man anvendte en større Vandmasse, at Bandet gled ned over den, uden at Jorden blev blodt. Paa Agre med grovere Jord og ringe Hald, maa man bruge større Vandmængde og fuldføre Bandingen i kortere Tid, for at de ikke skulle fugle formeget til sig og blodes fordybt.

Øynd Landet.

Christiania. I Stortings Modt. den 7de d. M. blev med 56 mod 54 St. fattet følgende Beslutning i Anledning af Pengelaaget: Hans Majestæt Kongen bemyndiges til at optage et eller flere Statslaan til et samlet Beløb af 3 Millioner 600,000 Spd. eller tilsvarende Valuta, derunder inddesfattet et Beløb af indtil 2 Millioner Spd., som Stortingen den 3de September f. A. besluttede at laane for Statskassen. Laaget affluttet til 4 eller 4½ pCt. årlig Rente og paa en Aftabningstid af ikke under 30 og ikke over 50 Aar, samt forsørget paa de billigt mulige Bilkaar for Statskassen. Af dette Laan anvendes 1 Million til Indkøb af Hypothekbankobligationer til en Pris af ikke over 92 pCt. af deres Paalhydende. Regeringen bemyndiges tilligen at afhænde disse Obligationer, naar de kunne selges til en Pris, der ikke er lavere end den, for hvilken de ere indkøbte. Resten af Laaget anvendes til de af sidste Storting besluttede Jernbane-Anlæg, efterat Beløbet imidlertid er gjort frugtbringende, som Statskassens kontante Beholdning.

I Modet den 9de bevilgedes Bogtrykker Jensen 30 Spd. i Erstatning for Udgifterne ved Stortingstidens Redaktion indtil Stortingsbeslutningen om Hærtigsskrivere blev fattet i Stortingen.

I Lagtingets Modt. den 3de Juni bifaldtes Ødelstingets Beslutning til Lov om Forandringer i Christiania Bygningslov.

Norges 5te overordentlige Storting blev paa sædvanlig Maade sluttet af H. l. H. Kronprinsregenten den 9de d. M., efterat have varet i 27 Dage fra Abningnen. Ved Oplosningen holdt H. l. H. følgende Tale: „Gode Herrer og norske Mænd: I have nu tilsendebragt eders Forhandlinger og afgjort de vigtige Spørgsmål, der høye foranlediget Stortings overordentlige Sammenkaldelse. De serdeles Forvinninger, som Regeringen havde fundet sig nødsaget til at træffe, forinden Stortings Samtykke kunde erhverves, ere blygne godkendte paa en Maade, der vidner om den gjenstidige Tillid mellem Statsmægterne, som under særegne og vanskelige Omstændigheder er af dobbelt Vigtighed for det fælles Førmaal for begge Bestrebelsler: Rigets Held og Velvære. Hans Majestæts til dette Maal ledende Førslag have mødt Stortingen's Anerkendelse, og det er mig behageligt, at kunne udtales Hans Majestæts høje Tillfredshed med de af Eder fattede Beslutninger, sightende til at formindse de for Landets økonomiske Forhold saa alvorligt truende Virkninger af Handelskrisen. Det jeg paa Hans Majestæts høje Begne herved erkærer Norges 5te overordentlige Storting høvet, forbinder jeg Eder, gode Herrer og norske Mænd, Alle i Almindelighed og Enhver i Særdeleshed, med al Kongelig Maade og Undest velbergaagen.“ hvortil Stortings President, U. A. Mogfeldt, svarede: „Det overordentlige Modt af Nationens Representanter, som en Konstitutionel Utdøvendighed fremkalde, er sagelæs til Ende. Med al den Beskedens høj, os alt det Forbehold, som Indskrænkningen af

den menneskelige Synskreds og Forudseenhed tilligter, udtales vi den Fortrostning, at de Foranstaltninger, hvortil Regierung og Storting mit gjenstidigen have rakt hinanden Haand, ville naa deres Hensigt og bringe Ærgevægten tilbage i de økonomiske Forhold, ligesom vi ogsaa haabe, at den vundne Erfaring ikke vil være uden gavnlig Folger for Fremtiden. Det er dette Haab, dette Ønske, som i nærværende Stund stiller sig forrest i vor Tanke; men Indbegrebet af alle vores bedste Ønsker finder sit Udtryk i Norske Borgeres fælles Bon: Gud bevare Kongen, Fædrelandet og Broderriget!“ Da Stortingen in corpore havde indfundet sig i Palæet, talte Presidenten saaledes: „Raadigste Kronprinds! Deregs Kongelige Hoiheds Marværelse skenker Stortingsmedlemmer ligesom ved deids Sammenkomst, saa og nu i Øffendeds Stund, den Tilsfredsstillelse, at kunne fremstille os for Deregs Kongelige Hoihed og personlig tolke dem vor Hengivenhed. Vi paaskomme erkendtligen, at Deregs Kongelige Hoihed under hele det nu sluttede Rigsmøde har været os nær. Andre Bligter falde nu Deregs Kongelige Hoihed bort fra dette Rige, og vi vide, at Deregs Hu staar til i Broderrigets nordligste Provindser at aflagge et Besøg lig det, der i Norges Dale har efterladt saa glædelige Minder. Ogsaa Stortingsmedlemmer ville snart for den største Del have fjernet sig langt herfra, spredte over By og Bygd; men hvor de end serdes, i Tanke og med sine bedste Ønsker skulle de folge Deregs Kongelige Hoihed. Raadigste Kronprinds! De vil snart gense Deregs elstelige høje Fader, vor raadigste Konge. Det er vor Bon til Deregs Kongelige Hoihed, at De vil bringe Hans Majestæt vor hjerteligste, undersantlige Hilsen og tolke det norske Folks dybe Bekymring over Hans Majestæts vedvarende Sygdom. Vi opsende vores Bonner til Himsen for vor dyrebare Konges Helbredelse, og bede den algode Gud holde sin besthæmmende Haand over Deregs Majestæter Kongen, Dronningen og Enke-dronningen, over Deregs Kongelige Hoihed med høje Gemalinde samt over hele det kongelige Hus,“ hvortil H. l. H. behagede at svare: „Mine Herrer! Jeg paaskommer med sand Erkendtlighed den Hengivenhed, som Folket's Ombud nu ligesom ved foregaaende Tilsælde, paa en for mit Hjerte saa dyrebare Maade har lagt for Dagen. I kunne med Tilsfredshed se tilbage paa de af Eder vedtagne Beslutninger for at afsøde den Forlegenhed, som Pengekrisen dels har, dels sandsynligvis endnu vil foranledige. Jeg nærer det Haab, at disse Forvinninger skalde vise sig virksomme og heldbringende. Hans Majestæt, min høitelskede Hr. Fader, hvis betragtelige Sygdom saa tungt hviler paa vores Alles Sind, vil i Udtrykket af eders Bekymring og af eders inderlige Ønsker for Hans Majestæts Helbredelse finde en klar Trost og et fornøjet Bevis paa det trofaste Norske Folks Kærlighed og Deltagelse for Ham, ligesom for Hans Kongelige Hus. Lever Alle vel, — mine bedste Ønsker skulle nu og altid folge Eder!“ — Lovbeslutningerne om Forandringer i Christiania Bygningslov og om Brændevins- & Afgisten ere sanktionerede.

— Stortings Beslutning om toldfri Indførsel af Mursten og Tagsten indtil Udgangen af 1859 til Christiania og Moss er befalet taget tilfølge.

— Hs. k. H. Kronprinds-Møgenen afreiste herfra igaard.

— Ved kgl. Resol. af 2den d. M. er det bestemt, 1) at der til Detkelle af den Underbalance, stor omtrent 361,000 Spd., der ved Ildebrande i Drammen, Christiania, Moss, Sarpsborg og flere Steder i indeborende Aar ere paaførte den almindelige Brandforsikrings Råbstdads-Afdeling, udlignes en extra-ordinær Kontingent paa Forsikringsummerne for de under 15de April d. A. afbrændte Bygninger paa Moss, lig 2 Aars og for samtlige øvrige i Afdelingen staende Bygningers Forsikringsummer, lig 3½ Aars ordinær Kontingent, og at denne extra-ordinære Kontingent bliver at erlägge med lige store Dele i 7 halvårige paa hinanden følgende Tæmmer, begyndende med andet Halvaaer 1858 for de Bygninger, som forblive forsikrede i Indretningen; men udredes strax for de Bygninger, som udgaa, derunder indbefattet de, der under 15de April d. A. ere brændte paa Moss*); 2) ere esternavnede Videnskabsmænd og Kunstnere tilstaaede følgende Summer til Ophold eller Reiser i Udlændet: Kand. med. A. Arndtsen (310 Spd.); Kand. med. E. S. Bugge (700 Spd.); Bergs- og Nealkandidat H. C. Christie (600 Spd.); Kand. med. B. C. W. Sibbern Heyerdahl (500 Spd.); Kand. theol. A. C. S. Johnson (140 Spd.); Professor M. J. Monrad (300 Spd.); Kand. filos. A. Munch (400 Spd.); Rektor A. C. Nosenkrantz Smith (50 Spd.); Kand. med. B. C. T. K. Thieleesen (300 Spd.); Professor J. S. Welhaven (200 Spd.). Historie og Battaliemaler P. M. Arbo (400 Spd.); Billedhugger O. H. Gladsgaard (350 Spd.); Landskabs- og Dyrmaler A. Aksenvold (300 Spd.); Landskabsmaler N. Møller (200 Spd.); Landskabsmaler M. Thulstrup Bagge (200 Spd.); Landskabsmaler G. Campbell (150 Spd.); Landskabsmaler C. Wexelsen (150 Spd.); Violoncellist J. C. Hennum (200 Spd.); Skolelærer M. A. Udby (300 Spd.). Endvidere ere esternavnede Haandværkere i samme Anledning tilstaaede følgende Summer: Garversvend C. Heyerdahl (50 Spd.); Mechanikus C. Isachsen (75 Spd.); Elev fra Aker's mechaniske Værksted J. C. Jorgensen (100 Spd.); Smedsvend J. A. Sahlin (100 Spd.); Stiksbygger J. Collett Dødkam (100 Spd.); Polytekniker C. Lægve (125 Spd.); Polytekniker S. A. Weidermann (100 Spd.); Snedkersvend A. M. Jugebrigtsen (75 Spd.); Bogtrykkersvend B. Gide (75 Spd.); Melanist Arbejder O. Bangen (75 Spd.); Snedkersvend G. Strom (50 Spd.); Malersvend A. Reiersen (100 Spd.); Mechanist Instrumentmager A. Steger (50 Spd.); Borgtrykkersvend Axel Walle (75 Spd.); Sadelmagersvend A. M. Andersen (50 Spd.); Tidsmægtig ved Vand-, Vej- og Brolægningsvæsenet i Christiania C. H. Olsen (150 Spd.);

Optisk Instrumentmager C. Enger (100 Spd.); Melanist Arbejder O. Olsen Gladvaer (100 Spd.); Stempelstørrer B. Bergslien (100 Spd.); Forgylsder Gustaf Wallin (100 Spd.); Dekorationsmaler H. T. Dahler (150 Spd.); Fotograf M. Hansen (100 Spd.); 3) er Arme-Departementet bemynget til at lade en af en Kommission udarbeidet Plan til en forandret Organisation af den norske Armes Infanteri trykke og fordele blandt Armeenes Afdelinger. Endvidere er nedsat en Kommission for at afgive yderligere Betænkning om, hvorledes den norske Arme hensigtsmæssigt bor organiseres og udarbeide Plan m. m. desangaaende.

— Ved kgl. Resol. af 8de d. M. er 1) den af Stortingset den 7de d. M. fattede Beslutning angaaende Optagelse af Statslaan m. M. befalet tagen tilfølge, hvorhos Finans-Departementet er blevet bemynget til for Statsklassens Regning at optage et eller flere Laan overensstemmende med Stortingsbeslutningen; 2) er der givet Bestyrelsen af Christiania Dampskolten Tilsagn om toldfri Indførsel af en Røge-Indretning, hvis den iaaer indføres til bemeldte Dampskolten.

— Under 16de April d. A. er der imellem Kongeriget Danmark paa den ene Side og Kongerigerne Norge og Sverige paa den anden Side udoverst en Deklaration angaaende Kystfarten paa begge Lande.

— Ifolge Indre-Departementets Foranstaltning foretages, ifolge Christiania-Posten, i denne Tid Undersøgelser i Marken angaaende et paatenk Færbane-Anlæg fra et Sted i Marheden af Standsfjordens sondre Ende (Hadelande Bassund) eller fra Honesfossen, enten over Hakkedalen eller over Nittedalen til Christiania til Gidsvold-Færbanen ved Villesstrømmen, eller over Sørkedalen til Christiania.

— I Hovedstaden have endel Maend sammentrædt i den følgjende Hensigt at ville oprette et Institut for Blinde, hvis Antal i Norge er særlig betydeligt i Forhold til Folkesængden. Disse Maend indbyde forelsbig til Dannelsen af en „Forening for Blinde,“ hvis Formaal skulde være i Christiania at oprette en lidt Anstalt, hvor unge Blinde af begge Kjøn kunne lære at læse og skrive, og i det Hele erholde almindelig Skoledannelse, samt derhos opstørres i et eller andet Haandværk eller Haandarbeide, der kunde sikre dem en nogenlunde selvstændig Stilling, naar de forlade Anstalten. Hvilket som helst Bidrag modtages med Erfendelighed (af Inspektør Johannessen ved Rigshospitalet i Christiania); men som Betingelse for at blive Medlem af Foreningen er sat som Betingelse et aarligt Bidrag af 60 sp. eller 5 Spd. engang for alle.

— Morgenbladet for 10de d. M. indeholder en Opfordring fra Professor Høye til Legger, Prester og Skolelærere om at have den Godhed, saa ofte Lejlighed der-til falder, inden deres Virksamhedskreds at optage en ganske kortfattet Liste over de Blinde med Angivelse af, om Blindheden er opstaen ved nogen Sygdom 1) inden den 1ste Maaned af deres Levetid, 2) inden det 10de Aar og 3) efter det 10de Aar. Det er en Selvfølge, at de faa Tilsæde af medfødt Blindhed, der maatte forekomme, blive førstilt noterede. De Optydninger, som man godhedsfuldt vil tilfille

*) I Anledning af denne Resolution har Indre-Departementet udstødt en Rundskrivelse, at der til Øpførsel af benektede Resolutions Bestemmelser inden Udlobet af Jult d. A. skal forfattes og afgives en Beregning over, hvad enhver Etendom har at aflagge i extraordinar Kontingent m. m.

ham, bedes adresserede til Fodselsselskabet i Christiania, og om det erindres, forsynede med et Tegn — t. Ex. „Blindhed,” der vil forebygge Sammenblanding med andre Sager.

— I f. A. er Antallet af Telegraf-Stationer forøget fra 23 til 37, og Længden af Linerne fra $102\frac{3}{4}$ til 176 geografiske Mile. Den samlede Længde af Traaden er i Aaret 1857 forøget fra $133\frac{3}{4}$ til $269\frac{1}{2}$ geografiske Mile.

Horten. Afholdssagent D. Waadeland holdt her den 4de d. M. et sørdsles tilfredsstillende Foredrag i Afholdssagen.

— En for 2 Aar siden til Friemenigheden overtraadt ung Mand fra Larvik blev nylig paa Horten igsen optagen i Statskirken af Pastor Hølling.

Romsdals Amtsformandskab har den 1ste d. M. bevilget 600 Spd. aarlig indtil Videre til midlertidig Lønsforbedring for duelige og veltjente Almusselskærere i Amtsdistriket.

U d l a n d e t.

Sverige. Aunden Pinselfdag slog Lynilden ned i Thorbys Kirke i Upsala, medens Presten under Gudsstjenesten forrettede for Alteret. Kirkevægteren og en Nærdemand der opholdt sig paa forfæellige Steder i Kirken drebtes. Presten, Hr. Brölinson, saa ud, som om han stod midt i Blåsluer, da Lynilden slog ned. Han besvimedte og maatte saare og syg bæres hjem i en Seng. Flere Børn blev splintrede men Alden kendte ikke.

— I Karlsstad og Omegnen slog Lynilden ogsaa ned den 19de f. M. og drebte nogle Mennesker.

— Grev Morner, forhenværende Statsraad, er blevne udnevnt til Direktør for det kgl. Landbrugsskolen.

Danmark. Ifolge Anmodning fra det danske Landbrugsselskab have nogle saghndige danske Bivenskabsmaend erklæret sig villige til, snarest muligt efterat Undervisning er modtagen om Markafgrdens Boksladigelse af Insekter eller Plantesygdomme, at begive sig til de paagjeldende Egne (i Danmark) for at foretage lokale Undersøgelser og indsamle de fornødne Data til at esterspore Marsagerne til Undet, for saaledes muligens at blive sat i stand til at give Undervisning om, hvorledes det fremtidig maatte kunne modvirkes og desangaaende at meddele Selskabet Resultaterne til videre passende Afbenytelse. Kunde ikke ogsaa noget Lignende med Gavn indrettes her i Norge?

Tydsland. Prinds Albert, Dronning Victorias Gemal, var nylig i Tydsland, hvor han har besøgt sin med Prinsen af Preussen formodele Datter. Han kom tilbage til London den 5te d. M.

— I Wien benyttes Bomuldskrudt med langt mere Virkning end Salpeterkrudt til Stensprængning. Ved almindeligt Krudt maa man have 3 Rader Huller med en Afstand af 6 a 8 Tommer mellem hver, medens man med Bomuldskrudt kun behover 2 Rader med 12 Fods Afstand. Derved beregnes Sprængnings-Omkostningerne at kunne formindkes med 52 pCt.

In Frankrig er Stillingen ifolge det engelske Blad „Economist“ intet mindre end god. Da Keiseren har Armeen at tale for sin Krone, og den bedre Del af Folket alene i den militære Styrke saa en Magt, som kunde holde den „røde Republik“ i Domme, blev den høist nødvendig for begge Parter; men da Armeen saa sin Nødvendighed bliver den herskende og hofsnodig, som engang Strengerne i Rusland og Janitscharerne i Tyrkiet, men hvilket bevirkede deres Oplossning. Et lignende Skridt i Frankrig er under dets nuværende Forhold ikke alene ingen set Sag; men næsten umuligt, og kun Herren, der styrer saavel Folkenes, som den Enkeltes Skjelne ved, hvorledes Enden vil blive og hvilke Øffere Udbredet af den Vulkan, paa hvilken Keiserdommet og Frankrig hviler, vil komme til at koste.

— Paa de Forklaringer, som Frankrig havde fordret af Belgien med Hensyn til Antwerpens Befæstning og andre Forsvarsbastalter, har den belgiske Regierung givet meget tilfredsstillende mundligt Svar.

— Den 29de f. M. blev alle engelske Aviser beslagte i Frankrig.

— Rygterne om et nyt af Øvrigheden opdaget Komplot for at myrde Keiser Napoleon vedblive at besætte Pariserne. Det sardiniske Politi havde, efter hvad der siges, underrettet det franske Politi om sex farlige Personers forestaende Ankomst. Disse af disse var alle redde blevne arresterede, og Politiet skal være paa Spor efter de to andre. Der var i Slutningen af f. M. ligeledes Tale om at fransk Politi paa den italienske Grænde havde lagt Beslag paa endel Haandgranater. Officielt blive vel alle disse Rygter modsagte paa det Bestemteste; men de satte alligevel Publikum i Bevægelse.

— Den imellem Frankrig og Østerige for nogen Tid siden opståede Spænding, skal nu være blevnen mere truende.

— De Festligheder, som var påaenkede i Cherbourg, ere udsatte til August, og det var et langt venligere Billede sig, naar man ser og erfarer, hvorledes den edle russiske Kejser, ogsaa en mindskoncket Schæfer, har optraadt ligefra sin Tronbestigelse af. Strong mod de bestikkelige Embedsmand, faderlig mild mod de stakkels Livegne, hvis haarde Skjæbne han har lettet og fremdeles letter med flere ægte Adelsmands Hjælp gaar han fremad paa velgjordende Reformers Bei, og den Krands, som en taknemmelig Østerverden vil lægge paa hans Kiste, idet den velsigner hans Minde, har en uendelig langt højere Værdi end den prægtigste Keiserkrone.

— I det megetlovede Distrikt i de sibirske Stepper i Landet omkring Balkasch-Søen, hvilket man sædvanlig kalder de 7 Strommes Land, er der blevne opdaget rige Mineral-Skatte. Ligesom Demidoff og Gjerkommire først droge Uhyttet af Minerne i Ural og derved lagde Grunden til sine uhyre Rigdomme, saaledes er det med to Kjøbmænd, Brodrene Papoff, hvis Forretgelsesaand hine Egne især kunne tale for sit Opstving. De bidroge, at de mineraliske Gruber drives, de kultivere nye Planter, t. Ex. Sukker-Roen, de drive Elbsfarsten paa Balkasch-Søen og Sli; de kunde i den

sidste Krig, da man manglede Bly, paa engang leverede 440,000蒲d (henved $14\frac{1}{2}$ Million norske蒲d.) En af de to Brodre ankom i Begyndelsen af f. M. til Petersburg for at overrelle Keiseren en Gave af en Kobberblok, der verede 52蒲d (omtrent 1710 norske蒲d.), og hvilken var blevet kjørt 4000 Werster. Hølge de til Keiseren medbragte Planer udstrækker det metalrige Gebet i Kirgisesteppen sig til over mere end 400,000 Dessoitiner* (over 34 norske Kvadratmile, omr. $\frac{1}{10}$ større end hele Altrehus Amt), og i Kobbergruberne er man allerede, 7 Fjerner under Jorden, stødt paa fast sammenhængende Masser, der leverer Klumper til en Tyngde af 500蒲d. Især maa der legges Mærke til, at Bergvæltbardeiderne aldeles udvores af frie Arbeidere. Hint Mineralgebet indeholder Kobber, som er meget sjeldent i Holsten, Sølv- og Bly-Etsler, Steinul, Graphit, Amethyst etc. m.

— I Helsingfors-Aviserne i Finland meddeles følgende: „Allerede længe har Guismanden (Doparen) Simon Kana fra Tuttuarpni By i Pihlajavesi Kapellani gjort sig bekjendt for sin mærkelige Færdighed i at finde Ulsvehuler, hvilket Talent har forslakket ham Skudpenge for 367 Ulevninger, forneden for Guldwoyne. Da han nu var blevet gammel, besluttede Oldingen i forrige Winter at aabenbare sin Hemmelighed for nogle ringe Mænd i sin Hjemtrakt. Da han nemlig havde boet i en øde Egn, havde han hørt Anledning til at studere Ulevnes Levemaade og derved fundet, at Hunnen tilbringer Mæsterne paa Jagt langt fra sit Hjem og altid vender tilbage ved Daggry. Hun standser da nogle hundrede Ålen fra sin Hule og giver sig ved Indning tilkende for sine Unger, som skynde sig med at svare. Ved nogen Øvelse lærte Oldingen Ulevnes Sprøg, og hans Kunst beror paa om Mæsterne at tale med de ubekendtommne Unger, hvilket, naar Beiret er roligt, kan ske i et Par Wersts**) Afstand. Dette Sprøg lærte Oldingen sine unge Bekjendte; men da disse paa Grund af Mæsterens ivrige Bestræbelser i sit Hjem, ikke fandt flere Ulevninger, men desto flere Dillettanter ønskede at legge sig efter den musikaliske Sprøgforskning, vandte nu Oldingen og hans Elever omkring i de tilgrændsende Trakter og opfører for ubetydelig Afgrift med den hele Varme af en ny Læres Tilhængere, Ulevkoncerter paa Kirkebakkerne efter endt Gudsstjeneste.

Nord-Amerika. De af de forenede Staters Præsident til Underhandlinger med Mormonerne afsendte Kommissarer holdt 1ste April sit Indtog i Saltsstaden, uden at der fra Mormonernes Side gjordes dem nogen Modstand. Brigham-Young skal have astakket og en hel Del Mormoner drage til de hvile Bjerger.

Egypten. Den 14de f. M. reiste flere ægyptiske Prindser og høiere Embedsmænd med et Fernbanetren fra Alexandrien. I blandt disse Prindser var ogsaa Egyptens nærmeste Kronarving, Achmed Pascha. Ved Overgangen over Nilarmen ved Moselle forsynede Kronen, og Kronarvingen samt flere høje Embedsmænd og mange andre Passagerer

mistede Livet. En Prinds, Halim Pascha, Ali Bey, en fransk Dame og flere Mamelukker reddede sig ved at springe ud af Doget, af hvilket 4 Passagervogne styrtede ned i Nilen.

Bed mit Fabrik selges:

Sue fosforsur Kalk a 4 ½ pr. ⅔.
Pulveriserede Ben a 3 ½ pr. ⅔.
Klinkste Ben a 2 ½ pr. ⅔.
Grovkunste Ben a 1 ½ ½ pr. ⅔.

Hans Malling,
Told og jernbanevej 10, Dragtumensvej No. 22.

Rettelser af vildledende Trykfejl i No. 20.

S. 153 Sp 2 L 24 f. n.	staar: Dem Ros, les: dem Plads,
154 1 17 f. n.	almindeligt, les: elen-
1 9 f. n.	digt.
2 9 f. v.	Koholdet, les: Koſt-
2 25 f. n.	holdet.
1 26 f. n.	et Par, les: et Snæs,
1 10 f. n.	har rykst, les: har
2 1 f. v.	bevob. sig, les: bevob.
2 18 f. v.	sig taar.
2 14 f. n.	gavnligste, les: gun-
	ligste.
	Havn, les: Haan.

Christiania Kornpriser.

Indenlandst
Hvede, $3\frac{1}{2}$ à $5\frac{1}{2}$ Spd. intet solgt.
Rug, 15 ⅔ à 16 ⅔
Byg, 14 ⅔ à 15 ⅔ 12 ⅔

Udenlandst

Rug østerrøff. 16 ⅔ à 16 ⅔ 12 ⅔
Rug dansf. 15 ⅔.
Byg 2radigt 15 ⅔ à 16 ⅔.

Criter 4 à $5\frac{1}{2}$ Spd.
Hvede $4\frac{1}{2}$ à $5\frac{1}{2}$ Spd.

Sild, stor 5 ⅔ à 6 ⅔ 12 ⅔ pr. Eb.

Sild, stor Christ. 17 ⅔ pr. Eb.

Sild, smaa do. 3 ⅔ pr. Eb.

Storfisk 6 ⅔ 12pr. Bog.

Middelsel 1 Spd. pr. Bog.

Smaasel 4 ⅔ 12 ⅔ pr. Bog.

Rødkjør 7 ⅔.

Udgiverens Adresse:

J. Schröder. Woll i Bærum.

Udgivelse af Christiania Skilling-Magazinet.

Trykt og forlagt af W. G. Fabritius.

*¹) Enheden for Markmalet i Rusland.

**) 1 Werst er omtrent 3400 norske蒲d.